

Naročito još treba imati u vidu, da je na osnovi dogovora jugoslavenskih, sovjetskih i rumunjskih željeznica od 1. siječnja 1975. godine uvedeno direktno otpravljanje robe između SFRJ i SSSR-a u tranzitu preko pruga SR Rumunjske. I na ovaj prijevoz primjenjuju se odredbe SMGS-a i ostalih spomenutih propisa /Spt-65/.

Prema Uredbi o ratifikaciji spomenutog Sporazuma, isti je shodno svom članu 7. stupio na snagu još 25. X 1965. godine. /Original na ruskom jeziku može se vidjeti u službi za pravne poslove Saveznog sekretarijata za inostrane poslove./

/O tome поближе vidjeti Uredbu o ratifikaciji - dodatak Sl. lista SFRJ br.2/66 od 26. II 1966. godine i Spt-65 JZ./

V.V.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Rješenje br. III PŽ-1246/79-2
od 18. XII 1979.

Vijeće: Petar Sremac, mr Veljko Vujović, prof.dr Branko Jakaša

Prijevoz stvari morem - Brodarova odgovornost - šteta prouzročena pokvarljivom teretu - Fumigacija tereta - Brodar mora postupati s teretom profesionalnom stručnom pažnjom u svrhu otklanjanja štete i bez upozorenja krcačelja - Za utvrđivanje koje su mjere potrebne za očuvanje tereta mjerodavni su običaji u prometu - To isto vrijedi i za fumigiranje

Brod je preuzeo na prijevoz određenu količinu indijskih oraha. Na odredištu je utvrđeno da je teret zaražen insektima, pa je fitopatološka inspekcija zabranila njegov iskrcaj.

U sporu koji je povodom toga nastao, osiguratelj koji je cesijom primaoca stupio u njegova prava, tuži brodarka za naknadu štete.

Prvostepeni sud je tužbu odbio iz slijedećih razloga:

Tužitelj kao krajnji korisnik robe ušao je cesijom u prava primaoca iz teretnice, pa kao cesionar potražuje od tuženog broдача zbog oštećenja cijele pošiljke od 1000 sanduka indijskih oraha, isplatu štete koja se sastoji iz: a/ razlike u cijeni koju je postigao prodajom iz nužde jer je roba manje vrijedila od vrijednosti zdrave robe; b/ razmjernog dijela niže vozarine i c/ ostalih troškova koje je po prirodi stvari imao u vezi s ovom štetom /kao što su npr. izdaci u vezi s prodajom iz nužde i izdaci za osiguranje tereta u prijevozu/.

Tuženi broдар protivi se tužbenom zahtjevu u osnovi i visini i predlaže da se zahtjev odbije. Priznaje da je teret doduše stigao oštećen na odredište /užegnut i znatno nagrižen larvama brašnene bube *Tribolium castaneum*/, te da je zato od sanitarnih vlasti zabranjen iskrcaj u domaćim lukama, a uslijed toga je konačno prođan po znatno nižim cijenama inozemnom kupcu. Međutim, broдар smatra da nije odgovoran za nastalu štetu. Prvo iz razloga što tvrdi da je prije ukrcaja tereta brod bio fumigiran, tj. spreman da ukrca teret oraha. Drugo, teret oraha takodjer je bio fumigiran prije ukrcaja u brod /s važnošću fumigacije do 6. III 1975/. Za vrijeme prijevoza teret je bio snješten /složen/ na odgovarajućem mjestu daleko od stroja koji grije ili bojlera koji hlade. Sve u svemu tvrdi da je broдар čuvao teret pažnjom urednog broдача, pa da zato ne odgovara za nastalu štetu u smislu odredaba člana 53. Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova.

Prvostepeni sud je nakon izvedenih dokaza i provedene javne rasprave donio presudu kojom je u cijelosti odbio tužbeni zahtjev, a u obrazloženju presude između ostalog naveo je slijedeće: "Iz činjeničnik tvrdnji strana slijedi da među njima nije sporno da je broдар primio u luci Bombaj 15.500 kg indijskih oljuštenih oraha 17. III 1975. i da je prijevoz do jugoslavenske luke odredište trajao 59 dana tj. do 15. V 1975. Nadalje, granični Sanitarni inspektorat je 13. VI 1975. rješenjem utvrdio da su spomenuti orasi ranjetljivi i da su u velikom postotku nagriženi štetnikom, te je dao nalog za vraćanje pošiljke pošiljaocu. Stručne institucije - Kmetijski institut Slovenije i Institut za biološka istraživanja iz Beograda, slažu se u stručnim mišljenjima da je razmnožavanje insekata koji nagrizaju orahе vrlo intenzivno i da je zaštita fumigacijom kratkotrajna /15 dana/. Krcatelj i uvoznik znali su ove činjenice, koje su notorne. Krcatelj

je imao prilikom predaje tereta brodaru uredan certifikat o fumigaciji. Brodar je također imao uredan certifikat o dezinfekciji broda. Orasi su fumigirani u Bombaju 21.II 1975. Djelovanje fumigacije prestalo je dakle još u Bombaju nakon ukrcaja. Do slijedeće luke Patras brod se nalazio na moru 42 dana. Na brodu nije bilo tereta s kojeg bi štetnik mogao prijeći na orabe. Iz navedenog činjeničnog stanja da se zaključiti da je teret nakon fumigacije ponovno bio zaražen u Bombaju prije isplovljenja broda i da se štetnik razmnožavao za vrijeme plovidbe po otvorenom moru. Krcatelj nije postavljao nikakve posebne uvjete niti je platio posebnu tarifu za specijalni teret odnosno tretman tereta na brodu. Brodar je uskladištio orabe u salonu broda, što sud smatra prikladnim mjestom na brodu jer se radi o kabastoj robi male specifične težine, koja se zbog stabilnosti broda ne može ni voziti u nižim etažama. Tužbeni zahtjev prema stajalištu prvostepenog suda nije osnovan iz razloga što brodar nije preuzeo ovu pokvarljivu robu uz obvezu fumigiranja na brodu i smještaj u rashladnim komorama broda, a niti odgovara za nastalu štetu s obzirom da sud smatra da je roba doista bila zaražena već prilikom ukrcajanja na brod, a na brodu se razmnožavanje žiška nije moglo spriječiti.

Protiv cit. prvostepene presude tužitelj je pravodobno podnio žalbu zbog svih žalbenih razloga iz čl.353. ZPP-a i predložio da se žalba ukine a tužitelju prizna trošak žalbe.

U žalbi je naveo da su razlozi koje iznosi prvostepena presuda nejasni i proturiječni i da postoji proturiječnost između navoda presude i činjenica napose sadržaja isprava u spisu. Prvostepeni sud s jedne strane utvrđuje da je teret bio zaražen insektima prije predaje brodaru, a drugi put pak smatra utvrđenim da je zaražen nakon predaje brodaru, jer je istekla efikasnost fumigacije a na brodu nije teret bio fumigiran sve do predaje tereta. Osim toga neprihvatljivo je shvaćanje prvostepene presude da brodar nije odgovoran za crvanje tereta. Prvostepeni sud nije utvrđivao da li je teret bio pravilno uskladišten a niti je to povjerio vještaku, sve to treba učiniti u nastavku postupka. Nije utvrđeno ni kako je teret bio pakiran, pa i to treba utvrditi. Tužitelj tvrdi da je teret bio smješten u predjelu broda gdje temperatura pospješuje razmnožavanje štetnika. Sve u svemu žalitelj ne može razabrati za što brodar ne odgovara po propisima a za što ^{da} konkretnom slučaju, jer mu je presuda nejasna i kontradiktorna.

U odgovoru na žalbu žalitelj predlaže da se žalba odbije a njemu naknadi trošak odgovora na žalbu.

Drugostepeni sud je ispitao pobijanu presudu u granicama navedenim u članu 365. ZPP-a i ustanovio da je ista donešena uz žalbeni razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354, st. 2, točka 13. ZPP-a. Ovo stoga što je potpuno nejasno i protuslovna pa se zato ne može ispitati. Stoga je ukinuta i predmet vraćen prvostepenom sudu na ponovni postupak.

U nastavku postupka bit će stoga potrebno da prvostepeni sud na pouzdan način utvrdi, navodeći konkretne dokaze /a ne uopćeno tj. neodređeno/: 1/ da li je teret bio pravilno fumigiran prije predaje brodaru -- pravilno znači tako da je isključena mogućnost nepotpune fumigacije, te da je fumigacijom doista bio uništen štetnik u svim pojavnim oblicima od jajašca do insekta; 2/ da li je brod bio pravilno osposobljen dezinfekcijom tako da isključi zaraženje smještajem tereta u brod; 3/ kakva je bila ambalaža -- sanduci, da li takva da onemogućuje prodor insekata u teret, tj. kakva ambalaža se smatra po pravilima prometa uobičajenom pravilnom ambalažom; 4/ kakav je biološki ciklus štetnika i koliko traje; 5/ da li je brodar kao dobri privrednik bio dužan s obzirom na pakiranje tereta vršiti fumigaciju tijekom prijevoza i bez posebne narudžbe; 6/ da li su indijski oljušteni orasi lako pokvarljiva roba u smislu postojećih poslovnih običaja i kako se pravilno s njima manipulira, kako ih uskladištiti i u kakvim prostorijama se smiju prevoziti /npr. da li u hladnim komorama i drugo/; 7/ koliko je primjereno uobičajeno vrijeme od predaje tereta do luke odredišta da brod preveze teret; 8/ da li je salon broda u kojem je teret bio stvarno smješten adekvatno mjesto za prijevoz ove vrste robe, a to isto da li je i skladište u koje je roba bila doista smještena prema kargo planu tereta broda.

Sve će te činjenice trebati utvrditi vještačenjem putem vještaka odgovarajućih struka s točno zadanim vještačkim zadatkom.

Prema stajalištu drugostepenog suda brodar je izvan svake sumnje dužan čuvati teret od preuzimanja do predaje pažnjom urednog broдача, tj. profesionalnom stručnom pažnjom i bez posebnih upozorenja krcatelja -- a u protivnom odgovara za štetu, pa stoga po ocjeni ovog spornog pitanja

naročito u tom pogledu treba i po službenoj dužnosti utvrditi sve odlučne i važne činjenice prije donošenja nove odluke.

V.V.

VISI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br. III PŽ-732/79-2
od 18. XII 1979.

Vijeće: Petar Sremac, mr Veljko Vujović, prof. dr Branko Jakaša

Prodaja broda - Sklapanje ugovora o zakupu broda - Ako su svi ugovori fiktivni ne proizvode nikakav pravni učinak

Tužitelj i tuženi su fizičke osobe. Tužitelj u tužbi navodi da je s tuženim zaključio dva ugovora. Jedan o kupoprodaji broda a drugi o zakupu /pogrešno najmu/ istog broda, pa zahtijeva da sud obveže tuženoga na izdavanje isprave s kojom da se brod u polovini vrijednosti za koliko je stvarno prodan, upiše na njegovo ime, te da mu isplati na ime zakupnine utuženi iznos jer da je bilo ugovoreno da će brod koristiti tuženi a da će kao protu-uslugu isplaćivati ugovorenu najamninu. Budući da tuženi nije ispunio ni jednu obvezu sklopljenih ugovora, tužitelj zahtijeva da ga sud u navedenom smislu obveže.

Prvostepeni sud je tužbeni zahtjev u cijelosti odbio jer je pronašao da su oba ugovora fiktivna.

U obrazloženju prvostepene presude navodi se sljedeće:

Među strankama je sporno da li su pravno valjani: prvo, kupoprodajni ugovor od 19. II 1971. o prodaji suvlasničkog dijela 12 karata /jedne polovine idealnog suvlasničkog dijela/ ribarskog motornog broda, kočice, i drugo, najamni ugovor od 18. II 1971, te da li je slijedom toga tuženi dužan tužitelju izdati valjanu ispravu na temelju koje bi se izvršio prijenos prava suvlasništva spomenutog broda u korist tužitelja i platiti utuženu najamninu.

Radi utvrdjenja spornih a odlučnih činjenica sud je proveo dokaze saslušanjem tužitelja i tuženog kao parničnih